

Ročník XVI

prosinec 2007

číslo 12

lásky nebo taky smrt

nebo je taky loupáním ořechů
zdánlivě v první chvíli
skořápka spadne do prázdna

nebo je taky pojídáním broskví
pod drsnou kůží sladká dužina

zničením plodu objevils jeho tajemství

možná i ona nechává z nás jenom skořápky
a pecky

*Waclaw Oszajca
přeložil František Xaver Halas*

Foto: Radoš Netek

Úvodem

Porod nového ruského cara se zdařil, Putin patří mezi zdatné a nebezpečné politiky. V našem okolí přibyli další mrtví mladí lidé na silnicích a znásilněná děvčata. Řidičská zkušenost je nezastupitelná, v některých zemích musí čerství řidiči jezdit rok se zkušeným řidičem. Tátové, kupte děvčatům pepřový sprej a naučte je s ním zacházet. Ved'te děti k nepodceňování nebezpečí. Přál bych vám slyšet rodiče, kteří si pak vyčítají, že něco zanedbali. Poslední měsíc roku je nejtíživější. Je málo světla, zvláště nenapadne-li sníh, a mnoho lidí trpí depresemi. Advent vždy tuto tíži vyvažoval a rozjasňoval. Pokud znovu neobjevíme obsah a kouzlo Adventu, bude předvánoční blázinec jen zvyšovat shon, hluk a nervozitu. Lidové zvyky se znovu objevují, ale podstata Vánoc se vytratila (je náročnější). Co nestihli komunisté, dodělal obchod; čerta, mikuláše a ježíška zapřáhl do saní kšeftu. Jsem smutný z toho, že se Kunčičtí chtějí odtrhnout od Letohradu. Více k tomu piši na str. 5. Na kohopak dáme? Je staré vyprávění o prutech Svatoplukových přežitě? Charita nás prosí o příspěvek na Tříkrálovou sbírku. To je nepřesně formulováno. My prosíme koledníky, aby přišli k nám, my rádi přispějeme potřebným. A my jsme vděční Charitě, že s našimi penězi výborně pomáhá za nás.

/v

VÁNOČNÍ EKUMENA

Nedávno řešil Vatikán dotaz biskupů, co s jejich náprsním křížem při bohoslužbě. (Sic!) Nosit jej viditelně nebo ne? Nevím, jakou mají praxi biskupové Východu. Oni ovšem nenosí pektorál, ale medailon s obrazem Matky Kristovy a Dítěte. To proto, že se křesťanský Východ raduje víc než my na Západě: Bůh se stal člověkem! On „vočelověčilsja“! (Tak výstižně to Západ vyjádřit neumí.) Více nemohlo lidstvo dostat. Plán Trojice se již uskutečňuje viditelně. Tiché zasazení seménka, které poroste. Žádný Herodes, Kaifáš, ba ani ďábel sám nemůže ohrozit to, co se bude dál dít k uvedení člověka do Absolutna. Bůh odkryl karty: člověk je jeho partnerem. Hřích a Kříž je ovšem vážná epizoda na této cestě, ale ona jen umocňuje onen podivuhodný vztah Boha k lidem. K tomu tedy povzbuzení z Východu: myslte víc pozitivně! Víc vánočně než velkopátečně! Kříž je minulost, ale Vtělení trvá...

Jan Rybář

Ze dvou lidí, kteří s Bohem neudělali žádnou zkušenost, je Bohu pravděpodobně bližší ten, který jej popírá.

Simone Weilová (1909 – 1943)

ADVENT

Od dětství toužíme po něčem sladkém. Jsme vděční za všechno krásné, co život přináší. Přesto zůstává tolik trpkého.

Viděl jsem v Praze hrající indiány a přemýšlel jsem, jak asi žijí? Kde mají rodiny, kam asi posílají vydělané peníze a zda se jim v cizím velkoměstě nestýská.

Rodiče nabízí svým dětem přátelství. Bylo by hloupé jejich přátelství odmítnout. O co všechno by se děti ošidily. Byla by škoda na přátelství rodičů neodpovědět svým přátelstvím. Minuli bychom se s životní krásou.

Bůh nám nabízí přátelství ...

Celý život objevujeme toto přátelství a učíme se co znamená mít rád druhé.

/v

SVÁTEK ANONYMNÍCH HRDINŮ

Ten příběh zná každé židovské dítě. Řeckosyrská vojska Antiocha Epifána dobyla roku 163 před občanským letopočtem Jeruzalém a zneuctila Boží chrám. Když o tři roky později Židé vedeni rodem Makabejských osvobodili Svatou zemi a očistili chrám od cizího kultu, chtěli zapálit chrámový svícen. Nalezli však jen jediný džbánec oleje, jenž by ve svícnu hořel nanejvýš jeden den. Židé přesto světla zažehli a ta, jak praví legenda, vydržela hořet, dokud nebyl za osm dní připraven olej nový. Na paměť této události Židé již více než 2000 let slaví svátek Chanuka. Doma i v synagogách zapalují každý večer světla na zvláštním osmiramenném svícnu, vždy o jedno víc než předešlý den, až na závěr svátku září všech osm světel.

Co však s Chanukou dnes? Je jen vzpomínkou na dávné události v dějinách jednoho národa a kuriozitou pro většinu obyvatel této planety? Před pár dny jsem narazil na válečný příběh o chlapci ve vyhazovacím táboře Osvětim. Chlapcovy třinácté narozeniny, spjaté podle tradice s oslavou náboženské plnoletosti, připadaly právě na období Chanuky. Protože v Osvětimi byl slavnostní obřad nemyslitelný, chlapec se rozhodl, že si svůj slavný den připomene alespoň zapálením chanukových svící. Kde je však v táboře vzít? Chlapec dával několik týdnů stranou drobků chleba a dužinu ze slupek od brambor, obaloval jimi stébka slámy a tak uhnětl provizorní, tenoučké svíce. Spoluvězňi, dojati jeho úsilím, mu kdesi opatřili pár sirek. A když nastal první den Chanuky,

slavnosti světel, chlapec svíce zapálil. Nehořely, jen čadily, ale přesto nad nimi pronesl požehnání.

V tom okamžiku vstoupil německý dozorce. Viděl skomírající jiskřičky na improvizovaných svících a vztekle žádal vysvětlení.

Chlapec nic neskrýval. Řekl mu, že věří v Boha, chtěl oslavit svou náboženskou plnoletost a připomenout si svátek Chanuka. Strážný nevěřičně poslouchal a nakonec přikázal jiskry zhasit.

Tehdy, podle svědectví, chlapec tiše, sotva slyšitelně řekl: „Pane, my Židé, světlo nezhasínáme. My ho svou vírou do světa vnášíme.“

Tolik příběh. Dalo by se říct: téměř další chanuková legenda, o jejímž protagonistovi už toho víc nevíme. Jen to, že dozorce chlapce onoho prosincového dne nezabil.

A já si dnes, po dalších desetiletích, říkám, že v tomto světě – tolikrát stejně krutém, jako byl ten před více než 2000 lety či během nejstrašnější války v jeho dějinách – se možná i dnes kdesi odehrává podobný příběh. Za jiných okolností, s jinou zápletkou. Příběh drobného, bezbranného člověka, který stojí sám proti hroznému masinérii smrti.

A tak mě napadá, zda židovský svátek Chanuka nemůže mít ještě jeden význam kromě toho zřejmého, souzníciho s židovskými národními a náboženskými dějinami. Zda to není přenesení i svátek anonymních hrdinů. Všech těch, kteří ať věřící či ne, tiše a vytrvale vnášejí světlo do tohoto světa a vždy znovu se staví proti ničivým silám temnoty.

Leo Pavlát

IMMANUEL

- vánoční kázání Jana Hellera

Čtení: Mt 1,18-25

Text kázání: Mt 1,23

Kralický překlad:

Aj, panna těhotná bude, a porodí syna, a nazýváš jméno jeho Emmanuel, jenž se vykládá: S námi Bůh.

Ekumenický překlad:

Hle panna počne a porodí syna a dá jí mu jméno Immanuel, tj. přeloženo „Bůh s námi“.

Většina vánočních kázání se tradičně opírá o známé statě z evangelia podle Lukáše. Záměrně jsem proto sáhl po Matoušovi. V leccčem se od Lukáše liší. Především v tom, že Lukáš krouží kolem Marie, kdežto Matouš kolem Josefa. Lukáš vypráví o andělském zvěstování, o setkání Marie s Alžbětou, o Mariině chvalozpěvu a pak o narození, pastýřích a první návštěvě chrámu, spojeném s obřízkou, požehnáním Simeonovým i proroctvím Anny. Vše shrnuje jakýsi refrén, že Marie to vše „zachovávala v srdci“ (L 2, 19, 51)

U Matouše je příběh soustředěn na Josefa: K němu vede rodokmen (Mt 1, 1-17). Když Josef zjistí, že Marie čeká dítě, chce ji tajně,

tedy bez hanby či trestu za cizoložství, pustit. A Josef je také napomenut ve snu, aby Marii přijal za manželku. To mu anděl zdůvodňuje příkladem o početi z Ducha svatého a slavném jménu, které je pro dítě připraveno a které zjevuje jeho zvláštní poslání. Na tyto dvě věci se dnes zvlášť soustředíme, nejprve na početi z Ducha a potom na jména Ježíš a Immanuel.

Početi z Ducha je pro většinu našich současníků nepřijatelné. Buď v něm vidí masivní zázrak, který prý patří nanejvýš do mytologie, ale rozhodně ne do historie, anebo zprávu o něm považují za pouhé zamaskování Ježíšova nemanželského původu. Věc se má ovšem docela jinak. Lidé starověku nemysleli v biologických kategoriích. Bůh či bohové zasahovali do jejich světa docela běžně. Proto evangelista Lukáš nejdříve podrobně vykládá o Mariině panenství a pak klidně napíše: „Ježíšův otec a matka byli plni údivu nad slovy, která o něm slyšeli“ (L 2,33). A necítí v tom žádný rozpor, protože neuvazuje jako my v biologických kategoriích. Ale jaký má potom zpráva o panenském zrození vůbec smysl? To je správná otázka a je třeba na ni zřetelně odpovědět. Základním záměrem této zprávy je, že tu prostě zasáhl Bůh sám. To ostatně anděl říká zvědavé Marii, která se ptá: „Jak se to může stát?“

Vloni po Vánocích jsme se rozhodli, že letos použijeme nápad z vršovické farnosti.

Tonik Řehák byl tak laskav, že nám vyrobil krásné jesle.

Václav Vacek

ADVENTNÍ PŘÍPRAVA NA VÁNOCE

Nemáme si všimnout svých vlastních dobrých skutků, ale toho, čím nás potěšili jiní lidé. Prodavačky svou ochotou a vlídností, úředníci zájmem o naše starosti, mládež uvolněným místem v dopravním prostředku, někdo podržením dveří, pozdravem druhého, jiný pomocí naší nedoslýchavosti nebo slábnoucímu zraku. Maminka dobrým jídlem, spolužáci ochotným půjčením pravítka nebo kružítka ve škole, rozdělením se o svačinu nebo půjčením hračky. Každému se sluší za jeho laskavost poděkovat (nic není samozřejmé!) a zapamatovat si jeho vlídnost.

A potom v neděli v kostele vzít z košíku vlněnou nitku a u oltáře ji vložit do jesliček. Tak budou jesličky na Štědrý den pěkně vystlány. Tohle cvičení ve vřímavosti patří k dobré přípravě adventní. A pak, co nevidět, přijdou Vánoce. Chceme se na Štědrý den vzájemně obdarovat. Abychom si každý odnesli z kostela domů malý dárek, musíme sami malý dárek připravit. Každý tedy využijme adventního času k vymýšlení dárku. Neměl by přesahovat cenu 10-ti Kč. Když ho pěkně zabalíte, určitě udělá někomu radost, podobně jako jeho dárek udělá nám.

Na Štědrý den při odpolední mši odložíme své dárky do koše u vchodu a při odchodu si každý opět jiný dárek odnese, jako vánoční překvapení. Dárky každého potěší, i když každý víme, že největší potěšení nám způsobil Ježíš svým narozením a životem. Jeho moudrost a dílo jsme ještě dostatečně nedocenili. Ve 21. století totiž nabývá jiné podoby a síly než před 100 lety.

Říká se, že myšlení bolí. Musíme tu bolest přemoci.

Požehnaný Advent.

Pavel Kuneš, farář

Odpovídá jí: „Sestoupí na tebe Duch svatý“ (L 1,34-35). My bychom dnes řekli: To je záležitost Boží iniciativy, ty, Marie, si s nějakým „jak“ vůbec nemusíš dělat starosti. Bůh už to zařídí. Stačí na to. Vždyť otěhotněla i tvá známá, stará a neplodná Alžběta. Prostě to přenechej Bohu. Ale to ovšem není zdaleka vše. Pokud na chvíli odložíme své přírodopisné představy a měřítka a vstoupíme do těch biblického světa, začne se nám otevírat mnoho nového. Předně: Ježíšem tvoří Bůh nový začátek, přichází v něm nový Adam (1 K 15, 45-49), někdo, kým je přerušena neblahá posloupnost hříchu a viny od Adama až k nám. V něm je tu s námi nový člověk, odedávna očekávaný, prvorozený z Božích synů, o nichž píše Jan (J 1,13), že „se nenarodili, jen jako se rodí lidé, jako děti pozemských otců, nýbrž se narodili z Boha“ čili „z Ducha“ (J 3,5). A je tu ještě další zřetel: Syn panny je samozřejmě prvorozený.

To připomíná Lukáš (L 2,7). Prvorozený je v Písmu dědic zaslíbení, a to především toho prvního a nejzvábnějšího zaslíbení, že potomek ženy rozdrtil hlavu hada (Gn 3,15). Řada starozákonních žen při narození prvorozeného syna očekává, že to bude ten zaslíbený Vykupitel. Vybírají rozličná slavná jména a těší se, že budou matkami toho, který je tak toužebně očekáván; Kain – získaný na Hospodinu (Gn 4, 1), Noe – dárcé odpočinutí (Gn 5,29) až po Davida, který dává svému nejoblíbenějšímu, žel velmi nezdárnému synu jméno Abšalom, tj. původce pokoje.

Proč tolik důrazu na jméno? To už souvisí s druhým bodem dnešního kázání – se jmény, která sdělil anděl Josefovi. I zde si musíme nejdříve připomenout rozdíl mezi starověkým a nynějším chápáním jména. Dnes považujeme jména za náhodnou věc a vybírají se většinou jen podle toho, jak kte-

Foto: Zdeněk Neuberg

ré zní, nanejvýš podle nějakého příbuzného. Pro starou dobu byl velice důležitý význam jména. Římané měli úsloví nomen omen, to znamená, že jméno je věštba, jaký bude jeho nositel. Proto když Ben-jamin dostal od své umírající matky Ráchel jméno Ben-óni, syn mého zmaru či mého trápení, otec Jákob ho honem přejmenoval na Ben-jamin, syn pravice, tj syn zdaru, aby jednou v životě neměl samý nezdar. Krátce: jak se kdo jmenuje, takový bude. To je v pozadí andělské výzvy k Josefovi.

Dokonce se tu objevují dvě jména, každé ve specifické souvislosti. Nejdřív říká anděl Josefovi: „Dáš mu jméno Ježíš; neboť on vysvobodí svůj lid z jeho hříchů“ (Mt 1, 21).

Český čtenář či posluchač tu mezi jménem a zdůvodňujícím dovětkem neslyší žádnou souvislost, ale v hebrejštině i aramejštině je zřetelná. Můžeme totiž předpokládat, že anděl mluvil k Josefovi hebrejsky nebo aramejsky, ale rozhodně ne řecky, kde už ta souvislost také není zřetelná. Původně to znělo: „Dáš mu jméno Hospodinův vysvoboditel, neboť on vysvobodí.“ Nebo třeba také: „Dáš mu jméno Hospodinův spasitel, neboť on spasí“. Jméno Ježíš je zkratkou úkolu, šifrou údělu, výrazem jedinečného poslání tohoto výjimečného dítěte. Bude se jmenovat tak, že už i samo jeho jméno bude svědčit a hlásat, koho mají před sebou všichni, kdo se s ním kdy setkali a setkají. To jméno bude svědčit proti těm, kdo v něm Spasitele či Vykupitele odmítli a odvrátili se od něho. Je to tedy „mluvící jméno“ ba ještě víc, vyznávající jméno, které má zjevit, jaké úmysly má Bůh s tímto dítětem.

Je zajímavé, že podle různých záznamů a nálezu zřejmě nebylo toto jméno v novozákonní době tak ojedinělé jako později. Křesťané je nedávali svým dětem zřejmě z ostychu a úcty ke Spasiteli a Židé zase proto, že nechtěli připomínat nejznámějšího odpadlíka od víry otců. Tak se toto jméno stalo jedinečným vlastně teprve postupem času. O to větší důraz leží nyní na jeho smyslu.

Ale ve vykládaném oddílu zaznívá ještě druhé jméno: „To všechno se stalo, aby se splnilo, co řekl Hospodin ústy proroka“ „Hle panna počne a porodí syna a dají mu jméno Immanuel, tj. přeloženo Bůh s námi.“ To je závažné: Všecko to dění, které Josef bez Božího vysvětlení nemůže pochopit, se nestalo protože to či ono, nýbrž aby – aby se naplnilo staré proroctví: „Panna počne“ (Iz 7,14). Při jde Prvorozený, seslaný novým Božím rozhodnutím a zásahem, bez lidského přispění a spolupůsobení, aby všichni, kdo mají oči k vidění a uši k slyšení, roz-

poznali, že Bůh Izraele není mrtvý, ale že je živý a zasahuje. Přízvisko Immanuel se sice nestalo běžným jménem Ježíšovým, ale jeho význam je tak závažný, že si sám evangelista, pišící řecky, dal práci a svým čtenářům je přeložil: S námi Bůh. Im je hebrejsky „s“, v národě nebo ve společnosti. Mohli bychom říci, že to je předložka solidarity a sdílení. Souvisí se slůvkem am, tj. (Boží) lid. Další část jména je zájmeno my, zde pak v předložkové vazbě „s námi“, nebo také při nás, u nás. Ale výraz „s námi“ je asi nejmýstižnější. A poslední část – el – znamená Bůh.

Toto jméno – S námi Bůh – je neobyčejně zřetelným vyjádřením jádra vánoční zvěsti. Většinou dnešních lidí se zdá, že Bůh odešel,

Můj dech

Chci zazpívat malou písničku
malou písničku vo velký bídě
vod podzimu nemůžu vstát
sem ubohej slabej jak děčko

Unája unája

V tom neštěstí přejú svý ženě
aby vodešla jinam
aby si našla lepšího muže
muže co by ji chránil
byl voporou pevnou jak lednovej led

Unája unája

V tom neštěstí přejú svý ženě
aby si lepšího vochránce našla
dnes když sem tak slabej
že ani nemůžu vstát

Unája unája

Strašlivej osud mě drtí
sem ubohej jak děčko
jen moje duše je silná

eskymácká poezie

ponechal svět svému osudu a prostě s námi není. Vánoční poselství říká: Je to přesně naopak. Neodešel, nýbrž přišel. Není pryč, nýbrž je s námi. Mnozí lidé si ovšem přejí takového Boha, který by byl nad námi, všecko sám zařizoval a z nás snímal odpovědnost a šetřil nám námahu. Vánoční poselství ovšem nevypráví: Bůh je nad vámi – tak, jak byste si to vy přáli a představovali -, nýbrž je s vámi; ve všem, čím jdete, ve všem, s čím se trápíte. A dokonce je s námi, i když to nedokážeme rozeznat a nechceme uznat. Prostě je s námi a my to žádným popíráním nezměníme. Je s námi jako dítě – jako ten, kdo si dává ubližovat a svou pokorou zve k lásce. A ten, kdo to i se všemi důsledky pochopil, nemůže nevyznat: Ano, Vánoce jsou opravdu svátky radosti. Nejsme tu sami. Je tu Immanuel. – S námi Bůh.

Laskavý Otče, přišly k nám v Synu, děkujeme ti, žeš nám dal dočkat se zase Vánoc a připomínat si, že tu ve světě, všelijak temném, nejsme sami, ale že jsi tu s námi a spolu s námi neseš všecku naši bídu i náš hřích. A tak se už nemusíme bát, když ty nás držíš za ruku a vedeš do světla, navzdory vši temnotě, která je v nás i mezi námi. Prosíme tě v této chvíli za všechny, které temnota lidské bída a lidského hřichu svírá a dusí. Dej jim vyjít na světlo a najít tu velikou radost, kterou jsi nám připravil příchodem Syna. Dej nám svého svatého Ducha, abychom se posilovali z tebe a tvou radostí svítili lidem kolem nás.

Jan Heller, z knihy „Jak orat s čertem“

Oto Mádr

Na setkání signatářů Charty 77 věnovaném památce profesora Jana Patočky vystoupil také Václav Havel a mimo jiné řekl, že se Nadace Víze 97 rozhodla ocenit dílo teologa Ota Mádra a udělit mu Uznání za přínos k filosofii vzdělání a za obnovu univerzitní myšlenky. – Panu Mádrovi bylo letos v únoru devadesát let. Na setkání přišel, byl samozřejmě pozván, ač signatářem Charty 77 nebyl, a když se dozvěděl, že byl takto vyznamenán a že je s poctou spojena částka devadesát sedm tisíc korun (symbolicky, podle názvu Víze 97), hned se ohradil – žádné peníze nechce. To je pro něj typické: peníze skutečně nejsou to, po čem se celý život pídil. Pak si ale uvědomil, že může peníze použít pro časopis *Teologické texty*, a rozhodl se, že je tedy přijme. – Neměl život jednoduchý, strávil v komunistickém kriminále patnáct let (1951-1966) a až na krátké období pražského jara, kdy mohl přednášet na teologické fakultě Karlovy univerzity, strávil desítky let v podzemí. – Měl štěstí, narodil se brzy, a do roku 1950 se stihl stát knězem, vystudovat teologii, a dokonce pobýt rok na římské Gregorianě. V polovině roku 1951 však byl zatčen a na vězení vzpomíná takto: „Mohli jsme mírnit utrpení. I my kněží jsme tu dozrávali. Poznávali jsme vlastní chyby a omezenosti a mohli se přiblížit k obyčejným lidem. Nádherný byl ve věznicích tehdy ještě neobvyklý ekumenismus. Díky za ten nádherný čas milosti.“ – Vrátil se do doby těhotné nadějí, ale po příjezdu sovětských tanků přišla šedá normalizace. Pro Mádra to byla výzva: pořádal podzemní přednášky a semináře, překládal, redigoval a vydával samizdaty a posléze vedl tajné teologické grémium Františka kardinála Tomáška. Není snad ani třeba zdůrazňovat jeho odvahu a statečnost, ty jsou z běhu jeho života každému zřejmé – ale za zdůraznění určitě stojí Mádrova skromnost a pozoruhodná věcnost. Velkých slov se od něj moc nedočkáte, spíš střízlivého hodnocení, klidného přístupu i k těm nejvypjatějším situacím. – Celý život neokázale pracoval na křesťanském vzdělávání, což byl v komunistickém Československu věru nelehký úkol, a od této práce neupustil ani po zhroutilí starého režimu. V čem vidí největší zlo komunismu? „V tom, že se mu podařilo během čtyřiceti let ideologickými mlýny a terorem dostat radu ročníků našeho národa do ideologického prázdna. Část lidí získali do bojových šiků, ale většina dotlačili k zájmu jen o sebe.... Komunismus svým útlakem také probudil touhu po svobodě. Po jeho pádu se rozvinulo krásné společenství svobodných jedinců, někdy až příliš, protože

MOHOU PŘIJÍT NOVÍ STALITOVÉ

Rusko si v letošním roce připomíná 70 let Velkého Teroru, rok 1937 se totiž do ruských dějin zapsal jako vrchol stalinských masových čistek. O odporu, kterým čelí snahy o oživení historické paměti národa, hovoří vedoucí vědecké knihovny společnosti Memorial, Boris Bělenkin (1958). (Vystudoval režii v Tel-Avivu, působí jako historik, režisér; bibliograf. Je členem správní rady a vedoucím vědecké knihovny Memorialu.)

Společnost Memorial vydala za dobu své existence desítky až stovky knih týkajících se stalinské doby. Čeho se týká váš poslední velký projekt?

V Den obětí politických represí, 30. října, představil Memorial nový katalog – vzpomínky stalinských vězňů. Obsahuje na 600 prací, které dosud nebyly publikovány. Pracovali jsme na něm několik let, především na poznámkách. Je nám jasné, že mladší pokolení už nemá vězeňské konotace spojené s městem Magadan na Kolymě, málokdo už zná zkratku SLON (Solovčický tábor zvláštního určení, první koncentrační tábor v SSSR). V anotacích vysvětlujeme zeměpisná, politická i historická fakta a také specifický slovník. Elektronická verze katalogu má ještě jednu přednost – tematické vyhledávání. Stačí zadat heslo „děti v lágru“, „zdravotnictví“ nebo „homosexualita“ a zobrazí se vám texty a části textů, jež se k danému tématu vztahují.

Prvním našim velkým dílem byl katalog o disidentech a disidentství. Dělalí jsme ho skoro 10 let. Je velice podrobný a pořád ho rozšiřujeme.

Jak si Memorial připomíná 70 let Velkého teroru?

Vydali jsme chronologický přehled událostí stalinské doby, který byl přeložen nejméně do sedmi jazyků. Uskutečnila se řada výstav a seminářů v našich pobočkách. Kromě toho jsme Velký teror zvolili jako letošní téma do naší každoroční soutěže pro školáky od 15-18 let. Tuto soutěž pro děti pořádáme už od r. 1999, každý rok nám studenti posílají na 3000 prací. Letos se všechny týkaly politických represí a stalinského teroru.

A kde děti berou historický materiál?

Hlavně se ptají v rodinách. Anebo mohou použít jakýkoliv jiný historický zdroj. Najdou třeba deník nebo fotografie a snaží se

se ztrácí cit pro společenství a odpovědnost za národ“. Cit a odpovědnost Ota Mádr rozhodně neztratil nikdy. Člověk může jen žasnout, kde se v tom křehkém člověku bere taková síla a vůle, že před jeho tichým hlasem zmlkají radikálové i konzervativci; zároveň může pochopit, že autorita nevyplývá z halasného pokřiku ani z mediální známosti, ale z hluboce zažitých vnitřní pravdy. Ale já vím, oslavenec by mě svým mírným způsobem hned opravil, že je to všechno řízení Boží. *Petruška Šustrová, LN 18.5.2007*

přijít na to, kdo na nich vlastně je. Nebo objeví školní archiv a píšou o nějaké učitelce. Nikdo jim neklade žádné meze. Píšou nám děti ze zapadlých sibiřských vesnic, od mongolských hranic – z celého Ruska. Podle mě je tato školní soutěž nejdůležitější a nejrozsáhlejší činností, jakou v současné době Memorial vyvíjí.

Na počátku 90. let panoval ve společnosti velký hlad po zamlčovaných informacích o historii. Na této vlně vznikl i Memorial. Dnes se přepisují učebnice, Stalin je v nich líčen jako velký vojevůdce, zatímco o politických obětech je tu sotva zmínka. Co se dnes v Rusku vlastně děje?

Já tomu říkám vandalství. Mám na mysli především duchovní vandalství, výsměch dějinám. Jako ilustrace může posloužit třeba velký článek v jednom celostátním deníku, který se ptá, byla-li vůbec nějaká Katyň a masové popravy. V Katyni byly přitom popraveny stovky vysokých příslušníků polské armády. Nachází se tam jeden z největších masových hrobů na světě. Tyhle události přímo ignoruje prostalinská produkce, kterou jsou zaplaveny výstavní moskevské obchody.

Rusové se občas stavějí ke Katyni jako neofašisté k holocaustu. Zpochybňují historická fakta, tvrdí, že se ta událost vlastně nikdy nestala...

Já jsem v 90. letech chodil na všechny extremistické demonstrace – komunistické i neofašistické. Kupoval jsem na nich literaturu pro Memorial. Byly tam brožurky s názvy jako „Sláva Stalinovi“, „Hitler!“ nebo „Bijte Židy“. Máme odtamtud v knihovně desítky pamfletů o tom, že je holocaust vymyšlený. Ale vždycky bylo zřejmé, že se jedná o okrajovou záležitost ruské společnosti. Sešlo se tam pět set lidí, někdy dva tisíce... Já jsem je chápal jako svého druhu rezervaci a nechávalo mě to absolutně klidným.

Ale když se tohle všechno prodává v nejlepších moskevských knižních obchodech, když se v televizi vedou hovory o tom, jak potřebujeme pevný stát a že je v mladých lidech třeba pěstovat patriotickou výchovu a neměla by se očeňovat naše historie, jde o masové vandalství na společnosti a historii. Můžeme to nazvat i cynismem a falzifikací. Téma lágrů už je historicky zpracováno, známe počty vězňů, jejich životy a svědectví. Ale všechno se záměrně přehlíží.

Zaskočilo vás, co se teď v Rusku děje?

Nečekal jsem takové dějání. Já jsem vždycky věděl, že mohou přijít další Stalínové nebo Hitlerové. Člověk znalý historie nemůže něco takového nikdy vyloučit. Ale že se média budou chovat, jako by neexistoval v šedesátých letech časopis *Novyj mir* nebo milionové náklady časopisu *Ogoňok* v 80. letech, to jsem věru nečekal. Všechno, co se před námi kdysi otevřelo a o čem jsme psali, je nyní vyškrtáno. Všichni dělají, že to není pravda. Největší tabu dnešních lidí je demokratické nadšení konce perestrojky. Vrátili jsme se do brežněvovského období.

Radka Bzonková, A2 č. 47/07

ODTRŽENÍ KUNČIC?

Milí kunčičtí občané a farníci, je správné se brát o svá práva a svůj prostor k životu. Ale je velikou otázkou, zda je dobré, aby se Kunčice odtrhla od Letohradu. Máme důkladně vážit krok do manželství a ještě víc se má vážit krok k rozvodu. Bourat je snadnější než stavět.

V bývalé Jugoslávii zrudný nacionalismus záměrně vyprovokoval spodinu ke strašným zvěrstvům mezi dosavadními sousedy a tak došlo k rozpadu státu. Václav Klaus a Vladimír Mečiar se dohodli a Slovinci se odtrhli. Kdo si vidí dál než na špičku nosu ví, že je to škoda. Belgii hrozí rozpad. Zato ve Švýcarsku žijí vedle sebe kantony různých národností, jazyků a náboženství. Škoda, že se rozpadlo Rakousko-Uhersko. Škoda, že mezi Němci a Čechy ve 20. století došlo k hrozným krivdám a už vedle nás nežijí Němci (příjemnějším bychom samozřejmě uměli německy). Škoda, že v našich zemích byli vyhubeni Židé. Jsme chudší než jsme byli, připravili jsme se o ovoce toho, co jedni přinášejí do společného života. Rozumí někdo z vás tomu, k čemu bylo dobré, když za Jana Husa odešli cizí profesori z Karlovy univerzity? Univerzita přestala být mezinárodní. Po řadu století nevadilo, byl-li někdo cizinec, ale co uměl. Čeští Němci ctili sv. Václava a Čechům nevadilo, že sv. Jan Nepomucký byl zřejmě z německé krve. Češi dali ledacos světu a mnoho cizinců vytvořilo u nás pokla-

Foto: Zdeněk Habr

dy světové úrovně. V Letohradě jsme hrdí na štukový strop kostela sv. Václava, ale nevdám, že jej vytvořil Vlach Maderna.

Chápu, že kunčičtí vidí, v čem jsou odstrčeni, ale byl bych rád, kdyby také zvážili, co dobrého jim sousedství Orlice a Kyšperka přineslo. Nezapomeňme, kdo tady po dlouhá léta vládl. Jistě je třeba, abychom se naučili hospodařit lépe v možnostech, které máme. Obec má také duši. Škrtil někdo tento život na Kunčicích? Kde je nádraží, zdravotní středisko, hudební škola, kdy se vám např. podaří vybudovat hezkou místnost pro vaše svatby? Proč kunčičtí nepřispívají do našich časopisů (mimo Ivy Markové)? Je na Kunčicích větší pořádek okolo stavení? Více květin? Méně se pije? To vše není závislé na penězích ze shora.

Venkov odedávna trpí odlivem nejlepších

mozků, které odcházejí do měst (a osvěžují krev městského obyvatelstva). Myslíte, že bychom bez Františka Vaníčka měli Letohradský hudební festival na takové úrovni, jaký je? Potřebujeme nutně jeden druhého.

Budete mít sami dost lidí, kteří budou vést osvěceně vaše děti dopředu a s evropským nadhledem? Kolik takových lidí máte? Kteří to jsou?

Vždy se snažím radit s lidmi, kteří toho vědí víc než já nebo vidí dál než já. Neptejte se jen těch, kteří se už odtrhli, zeptejte se třeba čermenského starosty, zda by na vašem místě usiloval o odtržení. (Nemluvil jsme s ním. Mám jej ale za rozumného hospodáře.)

Jestli mnoha Čechům a mnoha Slovákům nevadí, že máme dva státy, ještě to neznamená, že to je pro naše postavení ve světě výhodné. Tak uvažuje jen člověk bez rozhledu. Víme, jak vypadaly země nynější Francie, Německa, Itálie před dvěma sty léty. Proč zrovna my máme ve svých dávných vyprávěních Svatoplukovu radu třem synům o třech prutech? Vy tu moudrost nevyprávíte svým dětem?

Vadí mně, že naše soudobé uspořádání státu nerespektuje dostatečně historické území Moravy a Slezka (i finančně), ale vám by nevadilo, kdyby se Morava odtrhla od Čech? Ať se víc hlásí o své místo na slunci. Znáte předválečnou velkolepou vizi Jana Bati o bohatém Československu se 40.000 obyvatel? Vám nevadí, že Podkarpatská Rus po jejím odtržení zchudla? Byl Masaryk blázen, když tuto zem do Československa přijal?

Vážím si toho, co na Kunčicích vytváříte, ale to v dnešním životě nestačí. Vážím si hasičů, nejen za jejich obětavost, ale i za to, jak mladé kluky uvádějí do života – pořádný mužský nemyslí jen na sebe a na vlastní chalupu.

Každý je se svým přínosem vítán, ale myslíme také na společné dílo.

Červená je menší než Kunčice. Je za nimi vidět pořádný kus práce. V čem se má lépe občan Červené, Orlice než obyvatel Kunčic?

Nedávno jsme vzpomínali 100 let od narození pana JUDr. Ruprechta. Ten kdysi ve společnosti něco znamenal. Pro Kunčice mnoho udělal. Kdo se vedle něj může postavit? Pochybuji, že by byl pro odtržení Kunčic. Kdo si myslíte, že by byl pro, řekněte mi to. Já jsem dnešního pana starostu nevolil. Mnoho kunčických ano. Ale kdo tomuto svému kandidátu nedá delší čas k jeho práci, budu jej mít za nevěrného a nespolehlivého člověka i pro budoucnost.

Vám, kteří si myslíte, že bude lepší Kunčice odtrhnout navrhuji – vyzvěte lidi k vytvoření „zlatého pokladu Kunčic“ (peněz bude zapotřebí) a každý, kdo si přeje samostatné Kunčice, nenávratně do něj složí nejméně 10.000 Kč. Takový hlas bude mít váhu a odpovědnost. Váha našich hlasů není stej-

Moudrost našich dnů

Milovat znamená riskovat, že naše láska nebude opětována.

Doufat znamená riskovat zklamání.

Riskovat je však třeba, protože největšímu riziku se v životě vystavujeme, jestliže nic neriskujeme.

Kdo nic neriskuje, ten také nic nedělá, nic nevidí, nic nemá a nic není.

Nemůže se nic naučit, nic cítit, změnit, nemůže růst, milovat a žít.

neznámý autor

Chudoba definovaná jako prostota

Chudoba je v Písmu také popsána jako prostota. Lidé, kteří jsou chudí tímto způsobem, se soustředí na vybrané hodnoty, namísto aby se soustředili na vlastnění. A protože je jejich život soustředěn na jasné hodnoty, obvykle na vztah k Bohu, rodině a práci, většinou nemají zapotřebí si něco vynahrázovat nákupy dalších a dalších věcí.

A nenudí se.

Nedávno jsem byl v jednom kalifornském nákupním středisku. Když jsem je celé prošel, nenašel jsem jediný obchod, kde by prodávali jedinou věc, která by pro mě byla nezbytná. Volný čas i peníze nemáme k tomu, abychom pořizovali nekonečně mnoho zbytečných nebo luxusních předmětů. Lidé, které jsem v obchodech viděl, pobíhali se svými nákupními taškami sem a tam, aby získali věci, které nikdo nepotřebuje, ale z kterých pak budou mít dobrý pocit, že jsou bohatší a že to prý pomáhá ekonomice. Šikovná past! Něco takového je zajisté opakem chudoby jako prostého života nezatíženého zbytečností.

Člověk, který žije prostě, potřebuje jen několik málo věcí, protože jeho život se soustředí na jinou hodnotovou rovinu. Třeba ani nemusí být specificky náboženská; může to být hudba, umění, příroda nebo práce pro velký ideál.

Svatá Terezie z Avily k tomu říká: Když mi servírují koroptev, jím koroptev; když mi dají ovesnou kaši, jím ovesnou kaši. A tak když jde kolem někdo v krásných šatech, nemáme se tomu ve jménu prostoty pošklebovat. Nikoli, jsou to krásné šaty, je to pěkné a třeba bychom se v nich výborně cítili. Ale nepotřebujeme je. V tom je ten rozdíl, a prostý člověk tomu rozumí. *Richard Rohr*

ná. Je podložena tím, co kdo děláme pro druhé a jakou jsme kdo osobností.

Kunčičtí, přeji Vám velikou rozvahu, odpovědnost za potomky a takovou trpělivost a solidaritu, jakou my prokazujeme Vám. My o Vás stojíme a nešidíme Vás. Jen jsme se ještě nenaučili dobře hospodařit (nikdy jsem radním nebyl, ale nemám zvyk svalovat chybu na druhé).

Píšu to se svou odpovědností a poznáním jako Váš farář. Kdo je soudný, ví, že jsem Vám vždy přál a nikdy Vás nešidil.

Václav Vacek

AKTUALITY

Výstava lesních betlémů Stanislava Vačka a vánoční prodejní výstava v Městském muzeu do 23. 12.

Předvánoční ladění - prodejní výstava uměleckých řemesel „Zlatá ulička“ na zídce a pod zidkou v Komenského ulici, do 23. 12. po - pá 15 - 17 h., so 9 - 11 h.

Vánoční koncertíky
úterý 4.12. v 16.30 h. - sál ZUŠ

Vánoční koncert ZUŠ Letohrad
úterý 11.12. v 18 h. - Dům kultury ZUŠ Alfonse Muchy Vás srdečně zve na Vánoční koncert svých skvělých žáků.

**Vánoční vystoupení
Dětského tanečního klubu**
Čtvrtek 13.12. v 17.30 h. - Dům kultury

Předvánoční tvoření
pátek 14.12. v 16 h. - Letohrad. gymnázium

Vánoční koncert v evangelickém kostele
sobota 15.12. v 17 h. Vystoupí: Korálky - Žamberk a Petrklíč - Letohrad

Vánoční trhy - neděle 16.12. na náměstí

AKADEMIE: ZŠ Komenského
čtvrtek 20.12. v 17 h. - Dům kultury
Příjemné zastavení ve vánočním shonu a vstup do oslav 700let založení města Kyšperka Vám umožní naše-vaše děti! Součástí akademie bude i výstava a prodej žákovských prací. Vstupné: 40,- Kč, předprodej v IC.

Koncert Broadway revue
sobota 22.12. v 17 h. - Dům kultury
Přijďte se zaposlouchat a zazpívat si spolu s námi vánoční koledy.

Od 22.12. začne jezdit skibus

Na Zušce se muzicíruje i o Vánocích
středa 26.12. v 16 h. - sál ZUŠ
Srdečně Vás zveme na Vánoční koncert našeho bývalého žáka Mikuláše Ježka, nyní člena bosenské filharmonie. Po dvou velmi úspěšných koncertech, které se konaly v Letohradě v květnu a v srpnu, se violista Mikuláš rozhodl, že nás potěší i do třetice. Spolu s klavíristou Jiřím Hrubým nám zahraje skladby starých mistrů.

Vánoční přehlídka „harmonikářů“
středa 26.12. v 15 h. - Dům kultury

Společenské centrum Nový dvůr v Letohradě Vás zve na již **9. SILVESTR** 31.12. od 20 h. v Restauraci Nový dvůr. Cena vstupenky 320,- Kč (živá hudba AKCENT, večeře, přípitky). Hudba hraje do 4 h.

REZERVACE - tel.: 465 621 555.

CENTRUM POD STŘECHOU

Taušlova 714, tel.: 465 622 201, 731 402 336

e-mail: podstrechou@seznam.cz

Hardangervidda aneb a zase prší

S norskou přírodou nás seznámí VOJTA FALTUS. Jeho pestrá prezentace fotografií doplněná o vlastní zážitky odhalí krásu země, kde měl možnost projít náhorní plošinu Hardangervidda aj.

12.12. od 18 h. Vstupné dobrovolné.

VÝROBA VÁNOČNÍHO SVÍCNU - 19.12. od 16 h. - s sebou mističku a bodec, popř. svíčku a ozdobný materiál - bude možné zakoupit u nás. Poplatek činí 30,- Kč.

PROGRAM NZDM STREET:

11.12. od 14 do 20 h. **Vyrob si svůj dárek**
20.12. **Vánoční party a beseda o nástrahách** silvestrovské noci

Tel: 465 622 201, 731 402 336

e-mail:podstrechou@seznam.cz

www.uo.caritas.cz

Zveme všechny maminky a tatínky s dětmi - především na mateřské dovolené, do mateřského centra v Letohradě. MC je místo setkávání, navazování nových přátelství, výměny zkušeností, získávání nových poznatků a aktivní trávení volného času s dětmi.
Po, Út, Čt, Pá od 9 do 12 h.

OD 21.12. DO 2.1.2008 JE MATEŘSKÉ CENTRUM ZAVŘENO!!!

CVIČENÍ NA MÍČÍCH - protahovací, posilovací a zdravotní cviky na gymballech; vhodné i pro těhotné - vede paní Hana Štěpánková, pondělí 10 - 11 h.

OTEVŘENÁ HERNÁ

- úterý od 9 do 12 hodin

VÝLET S DĚTMI, BESEDA - středa zhruba jednou za měsíc

TVOŘIVÁ DÍLNA - čtvrtek 10-11 h.

13.12. - **VÝROBA VÁNOČNÍCH PŘÁNÍ**
20.12. - **VÝROBA VÁNOČNÍCH SVÍC-NŮ** - s sebou mističku a bodec, popř. svíčku (možnost zakoupení u nás)

ZPÍVÁNKOVÉ TVOŘENÍ - hudebně pohybové činnosti a výtvarná činnost pro nejmenší děti. Vedou Pavla Zamazalová a Hela Poláčková. Pátek 10-11 h.

21.12. Zpívanky nebudou.

Nabízíme pronájem garáže u Orlovny na Orlicích od 1. ledna 2008. Nájemné 2.500 Kč za ¼ roku. Informace na tel: 605 219 401 pí. Štěpánová, 603 153 577 pí. Brandejsová.

BLAHOPŘÁNÍ

Paní Marto Vaničková, blahopřejeme Vám k Vašemu jubileu. Děkujeme Vám za vše, co konáte pro farnost, kostel a Hudební festival.

Pane Josefe Kaplane ze Šedivce, přejeme Vám k Vaší osmdesátce vše dobré a při té příležitosti Vám děkujeme za Vaši službu kostelníka trvajícím už 60 let.

PROGRAM FARNOSTI A NĚKTERÉ BOHOSLUŽBY V AVENTU A O VÁNOCÍCH

(ostatní bohoslužby viz poslední strana)

Příprava dětí, které přijmou na jaře příštího roku pozvání ke Stolu Páně, začala první adventní středu. Bude pokračovat každou středu na Kunčicích při bohoslužbě pro děti v 17. hod.

Adventní bohoslužbu pokání budeme slavit v neděli 16. prosince v 15 hod. v kostele sv. Václava v Letohradě.

Beseda s Alešem Vackem, misionářem v Africe

sobota 29. 12. v 19 h. v jídelně Orlovny
Před dvěma roky nám A. Vacek s černoškou učitelkou vyprávěl o životě dětí v Zambii. Teď se na měsíc vrátil do Děčína. Pozvali jsme jej, aby nám řekl, jak se mu daří pomáhat černošským dětem.

pondělí 24. prosince Štědrý den
16.00 Letohrad
22.00 Letohrad - bohoslužba slova

úterý 25. prosince Slavnost Narození Páně

7.15 Letohrad
8.45 Lukavice
10.15 Letohrad (letohradský sbor - Familia Cantorum zpívá Koledy a pastorely)

středa 26. prosince Svátek sv. Štěpána

7.15 Letohrad
8.45 Mistrovice
10.15 Letohrad
16-18 Letohrad - otevřený kostel pro návštěvníky betléma
16.30 Mistrovice - vánoční koncert sboru žambereckého gymnázia CORALE

neděle 6. ledna Slavnost Zjevení Páně

7.15 Letohrad
8.45 Mistrovice
10.15 Orlice
15.30 Letohrad - otevřený kostel pro návštěvníky betléma
16.30 Letohrad - vánoční koncert sboru žambereckého gymnázia CORALE

V sobotu 1. prosince bylo v Centru pod střechou (Klubičko MŠ Taušlova) už druhé setkání mladých, kterému se říká **Stopka**. Sešlo se asi 25 mladých lidí od 13 do 22 let. Na programu byly jak hry, při kterých je sranda, tak Exit 316 u kterého si povídáme a další vymoženosti. Toto setkání bude probíhat vždy každou druhou sobotu, prozatím dopoledne. Příští setkání bude v sobotu 15. prosince od 10 hodin !!!v Centru pod střechou. Všichni od 13 let jsou srdečně zváni! Nebojte se, všechno je jednou poprvé. Moc rádi vás uvidíme. See you...

Ministrantům připomínám, že 15. prosince mají své další pojednání. Zase se sejdeme v Centru pod střechou OK? Jako vždy v 9 h. Tak přijďte...
Honza Majvald

Život Boží krtem přijali

11.11. František Balcar
2.12. Gabriela Vyháňková

Ke vzkříšení jsme vyprovodili

6.11. Anežku Holečkovou 66 let
7.11. Matyldu Richterovou 86 let
16.11. Josefa Peška 71 let
30.11. Marii Chmeličkovou 88 let
1.12. Ing. Václav Pauk 66 let
7.12. Leopolda Macháčka 67 let

Jako každoročně nabízíme BESEDY SE SNOUBENCI A NOVOMANŽELY

(víra není podmínkou)

14. ledna a každou další neděli
v 19 hod. na faře

Téma:

- k čemu je manželství dobré
- rozdíl mezi mužem a ženou, čím se můžeme navzájem obdarovat
- zamilovanost a láska
- umění komunikace
- pravidla soužití (odpuštění, řešení sporů, hádek ...)
- soužití s rodiči (pravidla, výhody a úskalí)
- hospodaření s penězi
- trávení volného času
- výchova dětí
- obsah manželského slibu
- posílání manželů
- příprava na svatební obřad

PODĚKOVÁNÍ

Panu Dr. Robertu Moore děkujeme za výbornou přednášku „M.J.Hus – hrdina nebo reformátor?“ a za jeho podněty k Večeři Páně.

PODĚKOVÁNÍ

Vážený pane faráři,

děkuji Vám za službu, kterou vykonáváte pro nás v Mistrovicích.

V sobotu 3.listopadu jste našim hasičům zehnal jejich prapor. Slavnost, na které byli přítomni představitelé okresního výboru hasičů, se všem líbila a byli velice potěšeni Vaší promluvou. Děkujeme za ni.

Přejeme Vám požehnané Vánoce a v nového roku 2008 hodně sil a Božího požehnání.

Karel Halbrštát, starosta obce

PODĚKOVÁNÍ

Díky Vám se 4. listopadu při sbírce na Charitu vybralo 16.111 Kč. 18. listopadu, při sbírce na opravu orlického kostela, se vybralo 22.187 Kč.

Děkujeme také všem farníkům i přespolním, kteří nám zaslali svůj dar na konto 1323857329/0800 variabilní symbol 123. Potvrzení o převzetí daru vám ihned zašleme.

TŘÍKRÁLOVÁ SBÍRKA 2008

Začátkem ledna, již tradičně, zazvoní u vašich domovů tříkráloví koledníci. Zaspívají vám a budou koledovat o příspěvek na pomoc lidem, kteří žijí mezi námi, jsou opuštěni, staří, nemocní nebo se mnohdy, ne vlastním zaviněním, dostali do těžké životní situace a není v jejich silách ji řešit. Tříkrálová sbírka, letos již osmá v pořadí, bude probíhat v termínu od 4. do 13. ledna 2008. Koledníkům budete moci přispět do započtených pokladniček označených logem charity. Vedoucí koledníků budou mít u sebe platný občanský průkaz a viditelně

nošenou průkazku s údaji (jméno, bydliště, datum narození, číslo občanského průkazu). Průkazka bude opatřena číslem, které bude totožné s číslem na pokladničce, a je plnou mocí ke koledování.

V roce 2008 je obecným účelem sbírky pomoc rodinám a lidem v nouzi u nás i v zahraničí a podpora charitativního díla.

Na ústeckoorlicku vás charita prosí o příspěvek na provoz a realizaci těchto projektů:

- Občanská poradna
- **Charitní ošetřovatelská a pečovatelská služba**
- Centrum „Pod Střechou“
- Pečovatelská služba v Domově pokojného stáří v Kerharticích
- Mateřské centrum „Kopretina“ v Horní Sloupnici
- Fond na rozvoj nových a rozšíření stávajících projektů
- Přímá pomoc
- Misijní dílo – sponzorování sirotků v misiích

Tříkrálová koleda dává možnost každému z vás zapojit se do charitativní pomoci, posílaje soucítění s lidmi potřebnými, podílí se na výchově malých i větších koledníků i na vnitřním růstu osobností nás všech.

Děkujeme vám všem, kteří pomáháte charitě pomáhat. *za OCH: Marcela Náhliková*

OPRAVA ORLICKÉHO KOSTELA

Máme štěstí. Díky mimořádnému příspěvku od státu jsme mohli opravit zdi kostela orlického kostela a vnější omítku včetně jejího nového nátěru. Tím se zdržela oprava vnitřního prostotu. Ale i vnitřní omítky je už opravena, mnoho trhlin v ní je vyspraveno, ztmeleno a už se maluje. Nová el. instalace a vedení pro ozvučení je položeno, osvětlovací tělesa objednána. Pískovcový stupeň do presbytáře byl pod betonem v tak špatném stavu, že musíme pořídit nový. Po položení dlažby a opravy kamenných prvků pověsíme zpět obrazy křížové cesty a čeká nás veliký úklid. Na nové lavice jsme přichystáni. Možná bychom mohli vše do Vánoc stihnout,

ČAS

Někdo zvoní. Máme návštěvu! Ke komu z nás mluví? Co nese?

Jdu otevřít.

Jak je ta klíčová díra špinavá! Vidím dobře? Opravdu postava v uniformě?

„Kdo je tam? Policie?“

„Však vidíš,“ zní odpověď. „Jsem tvůj anděl strážný. Přicházím tě varovat: hrozí ti věčnost natvrdo.“

„Pleteš si adresu! Tady jsi v rodině Pilných: Bohumil, Svatoslava, Svatava, Bohuslav, Dobromila a tak dále. A já jsem Vlastimil.“

„Kdypak se modlíš, Vlastimile?“

„Nemám čas.“

„Celý život máš od Pána Boha – je to málo?“

„Zdá se to být dost, ale mám spoustu povinností. Den uplyne a k modlitbě se nedostanu.“

„Říkáš den? Jak dlouho takový den trvá?“

„Je to jedno otočení Země kolem osy – 24 hodin.“

„Omyl, příteli. Je to 23 hodin a 56 minut. Čtyři minutky jsme na nebi přidali, aby se vám to tady dole líp počítalo. Nic netratíš, věnuješ-li je modlitbě.“

„Jak je mám poznat od jiných minut? Nejde to.“

„A poznal bys jeden den v týdnu od ostatních? Stvořitel zbudoval svět v šesti dnech. Máš víc práce?“

„Neumím odpovědět. Ale proč je modlitba tak důležitá?“

„Je to potrava pro duši. Přemýšlej: jíš, protože máš čas, nebo máš čas, protože jíš?“

Kdybych nejedl, dávno bych byl tuhý. Zaskočen přiznávám, že mám čas, protože jím.

„Tak je to i s modlitbou. Naštěstí Bůh je nejvyšší milosrdný. Můžeš mu napsat žádost o čas!“

Já, níže podepsaný S.L., prosím o přidělení zvláštního času, který slibuji celý věnovat modlitbě. Prosím o nějaké znamení (stačí malé a nenápadné) k rozeznání tohoto času. Omlouvám se, je-li moje žádost příliš odvážná. Důvodem této prosby je jenom moje slabost.

V Ostravě 1. března 2004 Slastimil Líný

„Rád předám,“ zahlaholil anděl, „ale přepiš datum.“

„Proč?“

„Je přece 29. února!“

z knížky

Vlastimila Pilného „Svádivá lejdy, reditel vesmíru a můj anděl strážný“

ale pro velikou vlhkost v kostele nebudeme spěchat. Nemusíte mít tedy obavy, že po vás budeme v předvánočních pracích chtít pomoc a úklid v kostele. Vše uděláme v klidu po svátcích. Vánoce máme kde slavit. Včas pak oznámíme otevření kostela k bohoslužbám. Děkujeme Vám všem, kteří jste přispěli k opravě. *Václav Vacek*

PROFESORITA OLGA

Olga Vilímková (47) miluje indiány. Učí je udržovat pořádek kolem chatrčí, používat toaletní papír, jejich děti vede ke vzdělání. V Peru už je jako doma a do Prahy se vrací, aby se občas vyspala v normální posteli.

Jak vlastně začal váš příběh s indiány?

Líbil se mi Vinnetou. Pak jsem si o indiánech začala kupovat knížky v antikvariátech. A v roce 1994 jsem byla poprvé v Andách a konečně je viděla.

Splnili živí indiáni vaše představy z dětství?

Byli lepší. Samozřejmě nejsou Vinnetou. Ale ta jejich skromnost, vztah k přírodě, vztahy mezi nimi, to je něco krásného.

Je to něco, co vám tady chybělo?

Ne, neřekla bych. Měla jsem šťastné dětství, s tátou jsem trávila hodně času v přírodě, v kánoji, ve stanu, měla jsem šťastné mládí s horolezci... Nechybělo mi nic. Ale je fakt, že mezilidské vztahy mají indiáni lepší, protože oni si chtějí pomáhat. Myslí jeden na druhého. Tam v rámci nadace nedoporučí rodič ke studiu na vysoké škole vlastní dítě, ale třeba dítě souseda, a řekne, že bude pro vesnici jednou užitečnější než jeho vlastní dcera. To by každý Evropan neudělal.

Kdy jste se rozhodla, že jim chcete pomáhat? Tedy předpokládám, že vaše první cesta byla turistická...

Byla. Od roku 1994 jsem do Peru jezdila jako průvodkyně a pak jsem tam vždycky zůstávala krátce u indiánských přátel. V roce 2001 jsem strávila rok ve vesnici Pucamarca, učila jsem na základní škole indiánské děti. Tam jsem zažila jejich život zblízka. Lehce jsem poznala jejich mentalitu. A když jsem se pak vrátila do Čech, což bylo během vánoční nákupní horečky, zažila jsem kulturní šok z naší civilizace. Hned v lednu jsem založila nadaci, protože jsem si uvědomila, kolik peněz utratíme za blbosti a kolik by se za zlomek těch zbytečně vynaložených částek dalo dělat užitečných věcí pro indiánské děti.

Je těžké získat přátelství indiánů?

Není to vůbec těžké. Záleží na přístupu člověka k nim. Pro mě to bylo relativně snadné, protože jsem v Pucamarce bydlela rok. Já jsem necestovala po Peru, abych byla každou chvíli na jiném místě. A protože jsem chodila do potoka pro vodu jako ostatní lidi z vesnice, měla jsem hrozně blízký vztah k dětem ve škole a rodiče věděli, že mám jejich děti ráda, tak to přátelství samo sebou vykristalizovalo. Přispěly k tomu ještě dvě věci. Mluvila jsem jejich jazykem kečua. Tedy víceméně. Stejně si o sobě myslím, že to neumím. Dneska si říkám, co jsem to tam dětem celý

rok plácala.

Nejste zbytečně skromná? Napsala jste učebnici kečua pro samouky.

Ale ta moje úroveň! Kukuřice hezky zraje, lamy se pasou, peru prádlo v řece, v sobotu půjdeme na fiestu... A druhá věc, která v našem přátelství sehrála důležitou roli, bylo, že ačkoli jsem katolička, líbí se mi přírodní náboženství indiánů. Vážím si způsobu jejich komunikace s Bohem. Je to takové čisté. Od první chvíle jsem respektovala všechny jejich náboženské tradice.

Jak se to projevovalo?

My jsme ve škole měli vždycky v pátek povinné náboženství a já jsem indiánským dětem hned v první hodině řekla, že jsou různé cesty k Bohu. Například křesťanství, přírodní náboženství a tak dále. V křesťanství že se obřady konají v chrámu, ve stavbě, u indiánů že je to u skály nebo u řeky. V křesťanství že se to jmenuje mše, u indiánů Pago a Pachamama. Od první chvíle věděli, že respektuju jejich náboženství. My jsme se šamanem provedli incký tradiční obřad za

zdraví dětí. Všechno, co děláme v nadaci, je spojeno s uctíváním přírody a indiánských duchovních veličin, což jsou především matka země a duchové hor. Vždycky, ať děláme cokoli. Každé důležité rozhodnutí konzultujeme s duchy hor. A to není z mé strany přetvářka. Je to přirozená věc. Od začátku jsem si vážila toho „indiánského“. Nosila jsem do školy jejich kroj. Nad tabuli jsme si napsali Jsme synové Inků, tedy „Inkaqchurinkuna kanchis“. Morální pravidla jsme měli také incká - nebudeš krást, nebudeš lhát, nebudeš líný. A ještě jsme se sblížili díky jedné věci. Učila jsem je hodně o indiánech. Znít to paradoxně, učit indiány o indiánech. Ale oni svoji historii neznali. Bylo to pro ně nové a děti

vyprávěly o Incích doma rodičům. Jejich rodiče si toho hodně vážili.

Co se děje, když dítě poruší jeden ze tří zmíněných zákonů?

Děti je neporušují.

Počkejte, každé dítě někdy zlobí, ne?

Nezlobí. Vlastně nevím, jak to vypadá, když indiánské dítě zlobí. Neviděla jsem takové.

Každé aspoň jednou zkusí lhát, ne?

Ano. Virginia jednou zalhala a to jsem se na ni hodně zlobila. Celá třída se hodně zlobila. Nahamounila si pastelky, co byly pro všechny, dala si je pod sukýnku. Když mi kluci řekli, že je má, já jí řekla: „Virginia, ty máš všechny pastelky.“ Vrtěla hlavou, že ne. Požádala jsem ji, ať je vyndá. A to jsem pak teda hodně řvala. Tohle se do žádného ze tří zákonů nehodí - indiánské děti, které jsme obdarovávali, nikdy nešly pro jeden bombon dvakrát. Naopak, když jsem jim chtěla dát druhý, ukazovaly mi, že už jeden mají.

Jak je možné, že v té strašně bídné, v jaké žijí, se dokážou takhle nedětsky ovládat?

Tak to prostě je. Dala jsem Vladymu (incký koordinátor) jednou mikinu. On si ji vzal a řekl, že ji vezme kamarádovi, protože mu už nebude zima. Vlady už prostě jednu mikinu měl.

Čím se dá indiánskému dítěti udělat největší radost?

Radost? Když ho má člověk rád. Když mu dá pusou. Anebo něco k jídlu.

Jak funguje život ve vesnici vysoko v Andách odříznuté od světa?

Ráno se uvaří čaj. Tím se rozumí třeba z petržele, celeru, z brambory, z různých kořenů. K tomu je studená brambora. Všichni se umyjí. I vlasy. Do půli těla. Studenou vodou z kyblíku. Mají jeden kyblík pro celou rodinu. Odvedou zvířata na pastvu. Když je zrovna školní rok, jdou děti do školy. Takhle to ovšem funguje, když nemají školu moc daleko. Jinak by vyšly bez toho, že by se zdržovaly snídaní, ještě za tmy. Takže děti jsou ve škole a rodiče jdou za prací. Záleží na období.

Když je období zemědělských prací, připravuje se pole, upravují se zavlažovací kanály, něco se seje... Díky reliéfu mají indiáni možnost v nižších polohách zasít kukuřici a ve vyšších zasázet brambory. Mezi oběma poli je výškový rozdíl třeba pět set metrů. To jsou dvě hodiny chůze. Q'eros, což je jedna z andských komunit, to mají od pastvin lam na pole s kukuřicí šest dní pěšky. Ženy přes den spřádají vlnu, tkají, pletou, pracují taky na poli. Když není období zemědělských prací, muži jdou za prací kamkoli. Třeba jsou na stavbě domu či silnice. Nebo jsou na nějaké veřejně prospěšné práci. Třeba při stavbě Inka wasi - Inckého domu - odpracovalo šedesát mužů každý deset dní zdarma. Dnes

ZE SBOROVNY DO INDIÁNSKÉ VESNICE

je v něm knihovna, děti tam mají doučování, bude tam dílna ručních prací. Děti po návratu ze školy přinesou vodu a jdou na pastvu. Tam si mohou číst knížky z našich knihoven. Večer přijdou domů jako první, uvaří brambory, rodina se sejde, sní teplé brambory. A to už je tma a zima, asi tak osm večer. Tak se jde spát. Doma většinou není elektrika. Často nemají postel, tudíž je jim zima. Proto se společně zahřejí na kožešině...

Před spaním ještě děti dojdou pro vodu, ne?

Nedojdou, protože už je zamrzlá. Pro vodu musí odpoledne, jelikož to mají daleko. A navíc by potřebovali další kyblík, na který nemají peníze. A abych nezapomněla, děti ještě přinesou odpoledne pastvu pro morčata.

A jsme u jejich vzácné občasně pochoutky - pečeného morčete. Obdivovala jsem vás, s jakou chutí jste ho jedla.

Pro mě je to běžné maso. Chutná jako králík. Jenom je toho masa málo. Já když někdy přijdu, tak slíznou smetanou za české kmotry. Na mé osobě se projevuje vděk, který Inkové cítí k českým kmotrům. Proto mě uctívají masem. Jim ho mnohem častěji než oni sami. Inkové jedí maso, jen když je nějaká významná příležitost.

Kolik má nadační fond Inka kmotrů?

Přesně to nevím. Asi šest set padesát dětí má podporu. My říkáme prospěchové stipendium. Beca de talento. Neříkáme tomu adopce. Ale kmotrů je víc, protože kmotr je třeba třída na Gymnáziu Budějovická. Nebo Základní škola Průhonice. Jazykový kurz v Náchodě. Oddíl skautů Kolín. Nebo je to parta Radia 1 či oddělení právníků na ministerstvu vnitra.

A kolik mívají indiáni děti?

Dvě až čtyři, snaží se kontrolovat porodnost. Studenti středních a vysokých škol z regionu Tinta mají zakázanou lásku. Miláčka mohou představit až s vysokoškolským titulem v ruce. A koordinátor José Manuel je kontroluje, jestli nechodí na diskotéku, jestli se s někým neslušně nevodí za ruku... Jestli se mu prostě nespustily. A tak jsem jim koupila prezervativy. Mají je v lékárnice v Inckém domě v Pucamarce. Na schůzi s vysokoškolskými jsme probrali, jak se to používá. Řekla jsem jim, ať si vyzkouší, jak to funguje. Byli dost překvapeni. Neznali to. Samozřejmě že José Manuel měl dost přísný výraz. Na mě se ani nepodíval. V jeho oblasti jsem si to samozřejmě netroufla. To až příští rok. Až si na tu myšlenku trochu zvykne.

Takže první sex nikoli po svatbě, ale po promoci? A jak vypadá taková incká svatba?

V oblasti José Manuela to tak je. U nás v Pucamarce máme jiná pravidla. U indiánů vysoko v horách jsou administrativní svazky, jako je svatba, považovány za něco cizího. Spojují si to se zahraničním importem pravidel, s nimiž se ještě neztotožnili. Rozumí se španělský dobyvatel a jeho potomci.

Takže se drží obřadu Pachamamy?

Jak může někdo jezdit tisíce kilometrů do zimy, vlhka a bídy, a ještě si to užívat?

Olga Vilímková to dělá už třináct let. „Indiáni jsou můj osud,“ říká. Její životní misí se stalo pomáhat jim.

Kdo někdy viděl, s jakou přirozeností se pohybuje mezi indiány v peruánských Andách, vsadil by se, že v minulém životě byla Olga Vilímková jedním z nich. Činorodá, energická a vždycky pozitivní, „profesorita Olga“ je pro ně autoritou i vzorem, členem jejich velké rodiny.

Absolventka Filozofické fakulty Univerzity Karlovy se však k indiánům dostala tak trochu oklikou. Nejprve rok učila na základní škole. Pak vystřídala několik dalších zaměstnání, mimo jiné pracovala i jako realitní manažerka. „V realitní kanceláři mě to sice strašně nebavilo, ale vydělala jsem si tam dost peněz na to, abych mohla jezdit do Peru. Od roku 1995 jezdila do Peru jako průvodkyně a v roce 2001 pracovala jako dobrovolná učitelka na peruánské státní základní škole v obci Pucamarca, v distriktu Chinchero v departmentu Cusco.

Během onoho školního roku učila děti 4., 5. a 6. třídy v jednotřídce a žila v tamní indiánské rodině. Měla tak možnost zblízka poznat každodenní život ve vysokých polohách And, kde jde v podstatě o přežití. Po větší část roku je zima a obyvatelé se žijí především pastevectvím a skromným zemědělstvím. V malých vískách nejsou školy a v některých oblastech ani přístup k lékaři. Přesto

Ano. Hodně lidí spolu žije na základě inkých pravidel. Jejich vstup do společného života probíhá prostřednictvím konzultace s moudrým mužem, tedy šamanem, v uctívání obřadu Matky země. Pak se rodiče domluví, co dají mladým do začátku. Ovce, lamy, kousek pole. Nějakou dobu žijí u rodičů - než jim vesnice postaví dům. Tedy domek.

Tedy chýši.

Tak. Ovšem v těch vyšších polohách je to chýše z kamení. Tráva je na střeše. To je náhodou dobrý domek. Nefouká tam. Ale samozřejmě tam zatéká střechem a prosakuje skrz podlahu. Hlina na podlaze je vlhká a z ní zas navlhnou kožešiny, na kterých se spí. Do toho člověku kape na hlavu. To byly pro mě takové romantické noci s indiány. Nevadilo mi to, naopak se mi to strašně líbilo. Prostě jsem spala s pláštěnkou. Pro mě je to fakt romantická záležitost, protože já naprostou většinu noci trávím v suché posteli a nekape mi na hlavu. Mám na mysli svoji postel v Praze.

Jaké jsou návraty do Prahy?

Vždycky se těším. Mám tu dceru a tu suchou postel. A taky teplou vanu, svíčkovou a buřty s cibulí.

Máte nějakou indiánskou přezdívku?

Profesorita Olga.

Renata Kalenská, LN 24.11.2007

děti touží po vzdělání a jejich rodiče v něm spatřují východisko pro lepší život.

Nadační fond Inka, který Olga Vilímková založila v roce 2002, se zaměřuje zejména na podporu vzdělávacích aktivit, ale také na uchování indiánských tradic a rozvoj venkova. Během šesti let činnosti poskytl fond díky sponzorům prospěchové stipendium pro 700 dětí. Podporuje také 14 studentů na vysokých školách, nyní také s finanční pomocí projektu Medela (latinsky pomoc) Lejly Abbasové a osobností ze světa kultury. O projektu Medela, aktivitách obdarovaných nadací a o NF Inka natočila dokumentaristka Olga Sommerová film, který měl nedávno premiéru v České televizi.

Život mezi Peru a Českem

Svůj čas nyní dělí Olga Vilímková mezi Česko a Peru. V Praze učí na fakultě mezinárodních vztahů VŠE španělštinu a realie Latinské Ameriky, v Peru se věnuje svému koníčku, jak s nadsázkou říká své angažovanosti pro indiány.

„Nadační fond Inka se snaží přispět k přátelství mezi obyvateli České republiky a Peru. Některé české a peruánské školy se kamarádí, děti se vzájemně poznávají prostřednictvím dopisů ve španělštině a výkresů. V obou zemích pořádáme besedy o životě přátel na druhém konci planety. V Peru probíhá výstava tradičních českých předmětů a v Česku jsme uspořádali výstavu o životě indiánů v horách.“

Mnozí sponzoři dětí, kmotrů, jak je děti nazývají, si s dětmi dopisují, někteří „své“ dítě a jeho rodinu v Peru i navštívili. Jeden peruánský koordinátor už navštívil Českou republiku a díky projektu herečky Evy Holubové, příspěvní kmotrů a příznivců navštívil Českou republiku v příštím roce deset Peruánců. Pokud by chtěl někdo podpořit indiány, může tak učinit např. nákupem jejich výrobků pro své zaměstnance, obchodní partnery či klienty.

„Odbyt je velice důležitý. Každý prodaný předmět indiánům pomůže,“ říká Vilímková, která své bohaté zkušenosti s indiány popsal ve dvou knihách: Učitelkou v Peru a Peru - děti Inků.

Monika Mudranincová, LN 24.11.2007

Všude kolem nás a právě teď vítězí rychlost nad pomalým pohybem, hluk přehlušuje ticho a politika vítězí nad kulturou. Ale při pohledu do minulosti to není pravda. V delším časovém období zůstává z pyšné a brutální historie sediment úsměvu, klidu a jakési tíže. Jak je to možné, nevíme. Při pohledu do minulosti vzpomínáme na hudebníky a básníky, ne na bankéře a policejní náčelníky. Jméno významného a mocného cenzora si nakonec připomeneme jenom proto, že kdysi bránil Máchovu Máji. Stěží si vzpomene na dvě tři jména ministrů, kteří vládli před dvaceti či třiceti lety, ale knih, filmů a melodií z té doby známe desítky ...

Hana Rysová, Václav Čílek

GENERÁL JOSEF KNOP

Po generálu Josefu Knopovi je pojmenováno jedno ze žamberských náměstí. Jeho životní pouť nebyla dlouhá, zato barvitá a pohnutá. Píše o tom Pavel Svědihov ve své knížce „Josef Knop - důstojník, na něhož jsme měli zapomenout“, kterou začal psát ještě před revolucí 1989, a z níž vám předkládáme následující text. V některém z příštích čísel přineseme i rozhovor s paní Ludmilou Knopovou, vdovou po Josefu Knopovi.

Josef Knop se narodil v Žamberku 30.1.1909 v rodině řezníka Štěpána Knopa a jeho manželky Hedviky. Měl ještě bratry Felixe a Karla a mladší sestru Miroslavu. V Žamberku získal základní vzdělání a po gymnáziu v Kostelci n.O. se rozhodl pro kariéru důstojníka. Absolvoval jeden rok základní vojenské služby a v dalších dvou letech byl posluchačem Vojenské akademie v Hranicích. V r. 1932 byl vyřazen jako poručík pěchoty a nastoupil službu u hraničního praporu 9 jako velitel čety. Vystřídal posádky v Rimavské Sobotě a Tisovci, v letech 1935-37 absolvoval stáž u obrněného vlaku, dělostřeleckou školu a kurz velitelů protitankových a minometných jednotek. Na jaře 1939 byl npor. Knop propuštěn z činné služby a přidělen k ředitelství státních drah v Hradci Králové. Nastoupil do zaměstnání v Letohradě a užíval volnosti civilního života. To však netrvalo dlouho, protože po zániku ČSR se rozhodl odejít z ohrožené vlasti a bojovat za svobodu se zbraní v ruce. 15.2.1940 odchází do zahraničí. Teprve v r. 1942 je v kronice Žamberka zápis: „15.6. prohlídka – hledají por. Knopa (utekl za hranice). Za dva měsíce zatčena matka Hedvika Knopová a bratr Karel.“

Cesta do ciziny

Ilegální cesta našich vojáků do zahraničí vedla přes Slovensko, Maďarsko, Jugoslávii, Turecko a Sýrii. Přechody přes Slovensko a Maďarsko byly nebezpečné, neobešly se bez zadržení, věznění, vracení na hranice a podplácení četníků.

Na syrských hranicích naše vojáky přebírají Francouzi a dále pokračují zdarma jako vojenský transport. Npor. Jaroslav Kaplan píše své první dojmy z francouzské armády při týdenním pobytu v Bejrútu: „Vidíme francouzské vojáky, jež bez zdravení jdou kolem důstojníka. Jindy jednotka v dvojstupu, každý jinou nohou, s cigaretou v puse. Převládají zde černí... V tváři mají vyřezané pruhy kůže. Čím více pruhů, tím vyšší postavení. Vojenský výcvik v táboře není vidět. Pušky mají staré Lebelky, předpotopní do nynější války. Celkem úsudek mám o armádě bídný...“

V dubnu 1940 přijeli do výcvikového tábora Agde. Byl zde ubytován 2. a 3. pěší pluk. Zajímavé informace o poměrech v táboře poskytnou i denní rozkazy 2. pp. Velitel pluku uděloval běžné služební volno na církevní svátky židovské, pravoslavné, katolické

i jiné. Byly problémy s kázní i chováním. Vojáci se opijeli a tropili výtržnosti na veřejnosti. Rozčarováním bylo pro naše důstojníky i zjištění, že francouzská armáda používá Lebelky, zastaralé pušky, které se nabíjely jednotlivě a do zásobníku se vešly jen tři náboje.

Intenzivní přípravy k nasazení našich jednotek začaly v polovině května 1940. Npor. Knop byl ustanoven velitelem 8 kulometné roty 2. praporu, který odjel na frontu 6.6. „Bojové nasazení“ trvalo necelé tři týdny – nebyl to boj, ale překotný útěk, provázený zmatkem ve velení a zásobování a nekázní.

Ze vzpomínek Václava Vondráka: „Nadporučík Knopa jsem poznal ve Francii v r. 1940. V krátké době po převzetí jednotky si získal všeobecnou úctu a respekt. Byl přímý, energický a spravedlivý. O jeho vojenských schopnostech bylo možno se přesvěd-

čit za ústupových bojů. Když Němci pronikli za Maginotovo opevnění, zmocnila se celé Francie panika. Civilní obyvatelstvo prchalo v tisících k jihu, zatarasilo silnice a znemožňovalo našim jednotkám zaujmát včas obranná postavení. Do toho zmatku shazovala německá letadla bomby a rozsévala smrt. Npor. Knop za všech okolností zachoval klid a rozvahu... Stalo se, že do Gienu přijel náš útvar vlakem právě v okamžiku, kdy se nad městem objevil svaz bombardovacích letadel. Přeplněné nádraží propadlo panice. Uprostřed toho zmatku npor. Knop, přesně jako na cvičišti, dal povel: „Osmá roto, v trojstupu nastoupit! Vpravo vbok! Pochodem vchod!“ Naše rota byla jediná, která opustila nádraží vojensky ukázněně a bezpečně. Vyčerpávající ústup bez jídla a odpočinku bylo možno vydržet jenom za cenu, že každý sáhl až na dno svých sil. Pro našeho velitele byla situace o to horší, že již tenkrát měl silné bolesti v nohou. Někdo mu opatřil hůl s rozkládacím držadlem, které bylo možno používat jako sedátko. Využíval ji při každé nepatrné příležitosti... Byl to velitel, na kterého se nezapomíná...“

Anglie

Malý zbytek 2. pp, složený z dobrovolníků, se 12.7. dostal lodí do Anglie. Václav Vondrák k tomu dodává: „Bojová morálka našich vojáků, kteří přišli ilegálně z protektorátu, byla velmi dobrá. Méně dobrá byla u Čechů a Slováků, žijících ve Francii trvale a na které se vztahovala mobilizace. U nich byly již většinou zpřetrhány citové svazky se starou vlastí a neviděli důvod, proč za ni bojovat. Proto také po kapitulaci Francie, když měli první příležitost opustit armádu, demobilizovali a vrátili se ke svým rodinám.“

V Anglii bylo ještě v červenci vyřazeno 118 mužů, kteří se nechťeli podřizovat rozkazům. Zbylí vojáci obdrželi anglickou výstroj a výzbroj a jednotky byly reorganizovány. Npor. Knop prošel funkcemi velitele čety ochrany proti letadlům, velitele roty, velitele školy důstojníků v záloze a velitele školy rotmistřů. V r. 1941 absolvoval 14denní anglický parakurz a v r. 1942 kurz velitelů oddílů ve Skotsku. Nadřazenými je trvale hodnocen stupněm velmi dobrým. Převážují kladné vojenské vlastnosti. Povahou je klidný, rozvážený, tichý a mírný, taktní, pilný, snaživý, velmi dobrého vystupování. Služební hodnocení se psalo každý rok (i v míru) a jeho součástí byla i péče o osobní vzhled a vystupování na veřejnosti.

Když se naše brigáda v Sovětském svazu rozšiřovala na armádní sbor, chyběli na velitelské i štábní funkce důstojníci. Mnozí v Anglii se dobrovolně hlásili a kpt. Josef Knop byl mezi nimi.

Přes SSSR na Slovensko

Z Anglie odjel kpt. Knop 9.9.1943 a v Sovětském svazu velel poddůstojnické škole, podílel se na výcviku výsadkářů pro boj v týlu nepřítele. Ve funkci velitele 2. praporu 1. čs. brigády prošel přes Duklu až k Liptovskému Hrádku. V tvrdých bojích obstál ve funkci znamenitě a tak bojovou cestou skončil jako zástupce velitele brigády.

Válečný deník tohoto praporu dokumentuje úpornost bojů o Dukelský průsmyk. Běžné byly časté změny rozkazů, střídání jednotek a jejich přesuny do nových postavení, mnohdy nedostatečná součinnost. To vše v krajní nepřízni počasí – voda, bláto, zima – nesmírně vyčerpávalo vojáky fyzicky. Navíc nevyspaní, nedostatek hygieny a zavšivení – to byly vysoké nároky na psychickou odolnost. Koncem ledna 1945 onemocněl Josef Knop zápallem plic, ale začátkem února je již – ještě nedoléčený – opět na frontě.

Ve válečném deníku 1. brigády je např. tento zápis: „13.2.1945 Jednotky brigády na dosavadní čáře. Během noci provedly průzkum do prostoru Vitališovce, přičemž výpadové skupině 2. praporu se podařilo vzít zajatce, příslušníka 83. ženijního praporu. Část výpadové skupiny obešla nepřítel v prostoru mlýna ve Vitališovce ze severu. Ve mlýně bylo asi 15 Němců, kteří kladli tuhý odpor. Skupina ppor. Štefika vtrhla do mlýna a v boji muže proti muži pobila asi 10 Něm-

ců. Výpadek akce řídil zástupce velitele brigády špkt. Knop.“

Plk. Miroslav Kácha: „Josef Knop měl bystré postřehy, jasný úsudek a vyhraněné názory na válečné události včetně dukelské operace. S jejím provedením nesouhlasil, ale když už se jí musel zúčastnit, vykonával své úkoly co nejlépe. Byl to vzorný velitel...“

Ze vzpomínek generálmajora v.v. Oldřicha Kvapila: „Bylo to pozdě v noci z 11. na 12. září 1944 v prostoru z historie tak známé a všemi příslušníky první brigády proklínané „krvavé kóty“ 534. Náš prapor byl obklíčen nepřátelskou pěchotou a tanky v údolí jižně od této kóty a nikdo mu nemohl pomoci. Ani velitel brigády, ani velitel sboru neměli volné jednotky, které by nám mohly pomoci. Ležel jsem v nějaké proláklině vedle velitele Knopa, hovořili jsme o situaci a hledali jsme nějaké východisko. Celý prostor, obsazený našimi jednotkami, nepřítel ostřeloval minomety, tankovými kanony, kulomety. Špkt. Knop mi nařídil, abychom se spolu s jedním automatčíkem probili z obklíčení a našli nějakou pomoc. Cesta byla opravdu složitá, po celonočním putování a řadě přestřelek jsme se dostali k našim jednotkám na jiném úseku, ale našemu praporu nikdo pomoci nemohl. Nakonec jsem se smutný dovlekl až k týlu našeho praporu a tam se dozvěděl, že náš prapor se probil z obklíčení sám, bez pomoci, díky dobře pracujícímu průzkumu a díky tomu, že nepřátelské strážné oklamali naši vojáci, kteří uměli německy. Byl jsem šťastný.“

Druhý den pozdě odpoledne jsme měli opět útočit. Neměli jsme dostatek protitankových kanónů. Štábní kapitán Knop odmítl splnit rozkaz k útoku. Byl telefonicky zbaven funkce a velením jsem byl pověřen já. Tehdy mi řekl: „Oldřichu, nejde o mne ani o vás, jde o prapor. A to si ti chytráci nahoře neuvědomují.“ Měl pravdu. Nechránil sebe, chránil několik set vojáků, které jsme ještě měli. I já jsem odmítl útočit, a byl zbaven funkce, stejně jako další důstojníci našeho štábu, kteří učinili totéž, co my – odmítli splnit tento rozkaz. Pak se o naší situaci dozvěděl velitel sboru generál Svoboda a zjednal pořádek. Tehdy jsem si uvědomil, že náš velitel má pocit vysoké zodpovědnosti za všechny své podřízené.“

Ze vzpomínek Michala Jurča: „Se špkt. Knopem jsem se setkal v Ružomberoku. Pochodovali jsme v trojicích od Liptovského Mikuláše. Dva po stranách vedli třetího uprostřed, který doháněl spánek. Pan štábní kapitán byl vpředu za bojovým zajištěním. U Ružomberka došlo ke styku s nepřitelem. V palbě jsme se ukryli v hlubokém příkopu u silnice. Za chvíli přijela na koni spojka pana štábního kapitána, že prý mu mám pohlídat balík map. Vzal mi za to můj ranec, abych toho neměl tolik. Zanedlouho přestřelka skončila a my šli dále. Malér jsem si uvě-

domil, když přijela spojka pro mapy. Já jsem ten balík v rozrušení z boje zapomněl v příkopě! Řekl jsem pravdu a začal přemýšlet o tom, že mne tvrdý trest nemine. Za chvíli se spojka vrátila, že mám jít k panu štábnímu kapitánovi. Připravoval jsem se na nejhůřší. Pan št. kapitán vyslechl moje přiznání. Na dotaz, zda mne za to zastřelí, mi pověděl: „Za to se nestřílí, Pacane.“ (Tak mi na frontě říkali.) „A jak mne potrestáte?“ „Nijak.“ „Co bez map budete dělat?“ „Pošlu na štáb pro nově.“ Byl jsem ze všeho tak rozrušen, že ač nekuřák, požádal jsem jej o cigaretu. Měl anglické, sám mi ji zapálil...“

V poválečném Československu

15.10.1945 nastoupil Josef Knop do 3. ročníku Vysoké školy válečné. Ke konci této školy byl nemocen. Lékařské vysvědčení ze 16.8.1946: „Dýchací potíže, kašel a častá rýma. V poslední době značná vyčerpanost. Léčen ve Vojenské nemocnici Praha. Choroba vznikla během činné služby. Choroba vleklá – t.č. jakékoliv služby neschopen, 4. nedělní zdravotní dovolená.“

Zdá se, že po útrapách války bude spokojený a klidný i jeho osobní život. 15.12.1945 se oženil s Ludmilou Knopovou, dcerou žamberského advokáta. V listopadu 1946 se jim narodila dcera Yvona. V r. 1947 se vzdal kariéry a na vlastní žádost, aby se mohl věnovat rodině a právě narozené dceři, byl převelen z Tábora domů do Žamberka.

Konec kariéry přišel se změnou režimu v únoru 1948. Za rok 1948 byl hodnocen dobře, na jaře 1949 dán na dovolenou, v červenci zatčen a v prosinci odsouzen na doživotí.

Pamětníci v Žamberku spojují odsouzení plk. Knopa s událostí v kasárnách, při které došlo ke shození ze zdi a rozbití obrazu Stalina. Sám Knop u toho snad ani nebyl. Faktem je, že příhoda byla snad jen malým kamínkem v konstrukci obvinění a v oficiálních dokumentech o ní není ani zmínka.

Kádrový posudek OÚ KSČ Žamberk

ze 17.3.1949: „Poměr ke straně naprosto záporný, ignoruje státně politické dění ve veřejnosti, ve službě znemožňuje politickou činnost. Charakter přímý, zásadní (i ve svém konservativním – měšťáckém postoji), nepřístupný, povýšený, nelidový. Politicky naprosto neuspělý, nejvíce zájem o politickou výchovu, je zásadním odpůrcem političnosti armády. Stranická činnost žádná, politického školení se nezúčastňuje. Vědomosti a zkušenosti ze zahraniční armády neuplatňuje pro výcvik a výchovu. Pozn.: u podřízených je velmi oblíbený, se značným vlivem pro své zásluhy v zahraniční západní i východní armádě. Vzhledem k jeho státně politickému postoji je právě tento vliv rušivým a nebezpečným činitelem v morální i politické situaci posádky i ve veřejnosti.“ Negativně byla hodnocena i manželka a její otec.

23.7.1949 ráno přišel plk. Gšt. Knopa zatknout příslušník StB Valenta. Knop jako

Vánoce

Závěj se hrne přes náš práh
a špehýrkou mrazného květu
civím do sadu

Nemám strach
Z klínu mi maminka dělá posadu
tatínek odhrnuje venku sních
ebenová vrána sedí na jabloni
jak snový klam
a vítr zas bubnuje o střechu

Čas co ještě nemá prchat kam
svítí mi
z galaxie pozlacených ořechu

Věroslav Mertl

voják s ním omítl jít. Valenta tedy zavolal venku čekající příslušníky OBZ (Obranné zpravodajství – složka armády), kteří provedli zatčení. Od té chvíle o něm rodina neměla zpráv až do soudu v prosinci 1949. Nejprve byl Knop vězněn a vyslýchán v pověstném „domečku“ na Hradčanech. 12. srpna podává MNO oznámení na Knopa a další pro trestné činy spolčování proti státnímu zřízení, vyzvědačství a ozbrojování. Důvody podezření: „Podezřelý plk. Knop doznává, že byl v květnu t.r. vyhledán mj. Ing. Pohlem a tímto vyzván, aby se zapojil do ilegálního hnutí, odpověděl, že takového zapojení už má. Myslel tím skupinu, jejímž místním vedoucím byl pplk. Duda...“ Měsíc po zatčení podává Státní prokuratura návrh na zavedení přípravého vyšetřování. O způsobu vedení výsledků v „domečku“ ani o poměrech vězení Knop s nikým nehovořil. Měl to zakázáno pod pohrůžkou návratu tam.

Rudolf Žabka v dubnu 1973 u Krajského soudu v Hradci Králové vypověděl mj.: „Po odsouzení, když jsem byl s Knopem odvážen na Bory k výkonu trestu, mně Knop říkal, abych se na něho nezlobil, že proti mně mluvil, že to říkal tak, jak chtěli vyšetřovatelé StB, aby měl pokoj. Říkal, že s ním bylo při vyšetřování tak špatně zacházeno, že to už nemohl vydržet...“

Petr Duda v dubnu 1969 před stejným senátem: „Po zatčení jsem byl vyslýchán v tzv. „domečku“ na Hradčanech. Výsledky trvaly tři týdny a pokaždé skoro denně jsem byl při výsleších strašně bit. Bili mne pěstmi do obličejů tak, že mi vyrazili na každé straně po třech stoličkách, pendrekem po těle, na ledviny a na chodidla. Svázali mne také do kozelce, při tom mne kopalí a bili. V důsledku tohoto bití jsem se pak doznal ke všemu, co vyšetřovatelé chtěli, ač jsem věděl, že to není pravda...“

- dokončení v příštím čísle
z publikace Pavla Svědihroha, Žamberk 1991

10. listopadu v Praze

Večer 2. listopadu na náboženství mládeže jsem utrousil, že jedu demonstrovat proti českým náckům do Prahy. Mladí řekli: „Jedeme taky“. (Na podzim jsem s nimi byl v Osvětimi a Krakově.)

Víme, že události v Evropě před 2. světovou válka ukázaly, že nestačí pohodlně spoléhat na demokracii a humanismus a podceňovat zlo. Nejsme hloupí, nechceme opakovat staré chyby. Víme, že udržovat a hájit svobodu je trvalou prací, stejně jako vystupování proti zlu. To se týká zla v nás i okolo nás. Zlo neodstraníme jednou provždy. Stále se rozlézá a narůstá jako plíseň či rakovina. Bránit zlu na začátku nebývá nebezpečné, později je to čím dál těžší.

Nevěděli jsme, jak to bude v Praze vypadat, nic jsme nepodcenili, ale nejeli jsme se poprat. Proti výtržníkům si přece vydržíme policisty.

Dopoledne jsme si na Václavském náměstí prohlédli instalaci, připomínající krutosti komunistických koncentračních táborů. Odpoledne jsme se zúčastnili pietního shromáždění židovské obce k uctění památky obětí nacistického pogromu před 69 lety. Účastnili jsme se i následných dvou akcí. Žádná nebyla narušena, násilníci do těchto shromáždění nepronikli.

Naše účast v Praze nebyla hrdinstvím. Naši mladí jeli tak samozřejmě, jako ti, kteří chodí na Staroměstské náměstí oslavovat vítězství hokeje (těch tam bývá více).

Každý si potřebujeme cvičit svou odpovědnost, zbavovat se lhostejnosti, pohodlnosti, zbabělosti a strachu.

Potřebujeme ukázat soudcům, že za nimi budeme stát, až řeknou: „Vím, kdo jste. I kdybyste splnili všechny úřední podmínky, vám nikdy pochod nepovolím. Svoboda není slepá a demokracie není bezmocná já nejsem naivní.“ Očekáváme od soudců, aby nalézali spravedlnost, bránili oběti a nebáli se, že je někdo odvolá kvůli nedodržení slepé litery zákona.

Potřebujeme ukázat politikům, co od nich očekáváme a co ve své společnosti chceme a co nebudeme trpět.

Na Starém městě v Praze se sešlo dost odhodlaných lidí, řada osobnosti i politiků. Viděli jsme i staré lidi, kteří přišli přes velké zdravotní obtíže a nevládné počasí. Mládež a děti potřebují vidět, jak se má v určitých chvílích zachovat rovný člověk vážící si sebe sama a odhodlaný bránit druhé.

JEDNOU NA ŠTĚDRÝ VEČER PŘIBĚHL HLADOVÝ ZAJÍC AŽ K NÁM na zahradu, chtěl nejspíš okusovat mladé stromky, a když se na něho vyřítíl pes, schoval se pod hromadu prken. Tatínek ho vytáhl za uši a přinesl do seknice. A bylo po Štědrém večeru! Stromek, cukroví, jablka, ořechy, nic mě nezajímalo, jen ten ušák krčící se pod postelí. A jako trouba posledního soudu mi zněla tatínkova slova: „Uděláš ho, maminko, pozítří na smetaně.“ Či mě jen tak zkoušel? Rád s dětmi žertoval. Veliké ticho se rozprostřelo ve všech koutech seknice jako pavučina, mlčela maminka, s níž jsem si tak dobře rozuměl, mlčel jsem já, mlčel tatínek; a spat jsme šli také beze slova. Já byl však už rozhodnut. V noci jsem se vykradl se zajícem ven a s těžkým srdcem jsem ho pustil do polí; škoda, mohl být mým kamarádem na léta. A tatínek pochopil, o mamince ani nemluvě; nikdo se už nikdy o zajíci nezminil.

Josef Heyduk

Foto: Jan Menšík

Myslím si, že neonacisté a jiní extrémisté u nás zatím nemají veliké možnosti, ale je třeba bdít nad svobodou a demokracií. Nikdo jsme nepředpokládali nedávné hrůzy v bývalé Jugoslávii.

Policisté byli perfektní, ale je třeba hlídat, kdo je v budoucnu bude řídit.

Násilníky zřejmě někdo v dětství týral. Lidé, žijící okolo nich, možná mohou proniknout do jejich duše. Budeme-li hrdými lidmi s uctyhodným smyslem života, máme co nabídnout hledajícím: zdravé, pevné a upřímné vztahy.

Zlo se příliš často rozrostlo do veliké míry. Ti, co se proti násilí stavěli, měli vždy zpoždění. My, křesťané, jsme většinou neplnili dostatečně svou úlohu budovat a střežit šalom. Druhá světová válka neskončila díky utrpení likvidovaných, ale těch, kteří se postavili zlu. Politické hospodářské příčiny poslední světové války jsou prozkoumané, ale křesťané ještě nesvolali velikou poradu a hlubší rokování o náboženské příčině této tragédie. Bibli čteme spíše na kanapi.

Václav Vacek

K přípravě na bohoslužby o nedělích a svátcích

sobota 8.12.	18 h. Lukavice
neděle 9.12.	2. adventní
7.15 h. Letohrad	Iz 11,1-10
8.45 h. Mistrovice	Ž 72
10.15 h. Letohrad	Řím 15,4-9 Mt 3,1-12
sobota 15.12.	18 h. Mistrovice
neděle 16.12.	3. adventní
7.15 h. Letohrad	Iz 35,1-6a.10
8.45 h. Lukavice	Ž 146
10.15 h. Letohrad	Jak 5,7-10 Mt 11,2-11
15.00 h Letohrad -	bohoslužba pokání
sobota 22.12.	18 h. Lukavice
neděle 23.12.	4. adventní
7.15 h. Letohrad	Iz 7,10-14
8.45 h. Mistrovice	Ž 24
10.15 h. Letohrad	Řím 1,1-7 Mt 1,18-24
pondělí 24.12	Štědrý den
	<i>sbírka na opravu orlického kostela</i>
16.00 h. Letohrad	
22.00 h. Letohrad -	bohoslužba slova
úterý 25.12.	Slavnost Narození Páně
	<i>sbírka na opravu orlického kostela</i>
7.15 h. Letohrad	Iz 52,7-10
8.45 h. Lukavice	Ž 98
10.15 h. Letohrad	Žid 1,1-6 J 1,1-18
středa 26.12	Svátek sv. Štěpána
7.15 h. Letohrad	Sk 6,8-10; 7,54-64
8.45 h. Mistrovice	Ž 31
10.15 h. Letohrad	Mt 10,17-22
sobota 29.12.	18 h. Lukavice
neděle 30.12.	Svátek Svaté Rodiny
7.15 h. Letohrad	Sir 3,3-7.14-17a
8.45 h. Mistrovice	Ž 127
10.15 h. Letohrad	Mt 2,13.19-23
úterý 1. 1. 2007	Slavnost P. Marie
7.15 h. Letohrad	Nm 6,22-27
8.45 h. Lukavice	Ž 67
10.15 h. Letohrad	Gal 4,4-7 Lk 2,16-21
sobota 5.1.	18 h. Lukavice
neděle 6.1.	Slavnost Zjevení Páně
7.15 h. Letohrad	Iz 60,1-6
8.45 Mistrovice	Ž 72
10.15 h. Letohrad	Ef 3,2-6 Mt 2,1-12
sobota 12.1.	
neděle 13.1.	Svátek Křtu Páně
7.15 h. Letohrad	Iz 42,1-4.6-7
8.45 h. Lukavice	Ž 29
10.15 h. Letohrad	Sk 10,34-38 Mt 3,13-17

Okénko do farnosti - Vydavatel Farnost sv. Václava v Letohradě

Adresa redakce: Václavské náměstí 57, 561 51 Letohrad • Redakce: Iva Marková, Miloslava Šejvlová, Václav Vacek, jazyková úprava Jana Kalousková, e-mail: ivamarkova@tiscali.cz • digitální podobu naleznete na www.letohrad.farnost.cz
Rejstříkové č. MK ČR E 12797 • Sazba: JPG, Tisk: Grantis s.r.o. tel. 465 525 741